

وَلَا سَأْلَكْ عَبْدِي عَنِّي فَرِبْتُ مُحَبِّبًا ذَكْرَهُ الدَّاعِ إِذَا دَعَنِي فَلَمْ يَجِدْهُ لِي
وَلَمْ يَجِدْهُ لِي لَغْظَهُ بِرَدْنَاهُونَ

Yeroo gabrooni Kiya wa'aee Anaa si gaafatan, "Dhugumatti Ani
isaanitti dhiyoodha." [Jedhiin], Kadhaa kadhataatiif yeroo inni Na
kadhavee Nan awwaadha. Akka qajeelaniif jecha Naaf haa awwatani;
Nattis haa amanani.

Suuratu Al-Baqaraa 2:186

Naamusa Duâ€™aayi -kutaa 1

Description

Naamusa duâ€™aayi yommuu jennu yeroo duâ€™aayin godhamu sirnaa fi adaba hordofuu qabanii
jechuudha. Duâ€™aayin teenya fudhatama akka argattuuf naamusa akkamii akka hordofu qabnu muraasa
isaanii mee haa ilaallu.

1. Yommuu duâ€™aayi jalqaban Rabbiin faarsu fi Ergamaa Rabbii (SAW) irratti salawaata buusu
â€“ Sababni kanaa, namtichi Gooftaa isaatirraa araarama, rahmata fi soorata waan kadhatuuf, kadhaa isaa
faaruu Rabbiit jalqabuun wanta gabricha irraa eeggamuudha. Fudaalah ibn Ubayd akka dabarsetti gaafa
tokko Ergamaan Rabbii (SAW) osoo masgiida keessa taaâ€™u, namtichi tokko dhufe rakaâ€™aa lama
salaate. Erga salaate fixe booda, â€œYaa Rabbii naaf araarami, Yaa Rabbii rahmata naaf godhi.â€ jedhe.
Ergasii Ergamaan Rabbii (SAW) ni jedhan: â€œYaa gabricha! Jarjartee jirta. Salaata kee yommuu
fixxu, gadi taaâ€™i faaru Rabbii maluun Rabbiin faarsi. Narratis salaawata buusi. Ergasi
duâ€™aayi tee jedhi.â€

Achiin booda, namtichi biraa dhufee salaate. Ergasii Rabbiin faarse, Ergamaa Rabbii (SAW) irratti
salawaata buuse. Ergamaan Rabbii (SAW) isaan ni jedhan: â€œYaa gabricha! Duâ€™aayi tee godhi,
ni qeebalamti.â€ (Jamiâ€™a at-Tirmizi fi An-Nasaaâ€™i gabaase- Albaniin Sahih al-Jaami lakk.3988
keessatti eere jira)

Rabbitiin faarsu yommuu jennu maqaalee fi amaloota miidhagoo fi guutu taâ€™aniin Isa faarsudha.
Ergamaa Rabbii irratti salawaata buusu yommu jennu immoo â€œSalallaahu aleih wa sallam (Nageenyi
Rabbii isarratti haa jiraatu)â€ ykn â€œAllaahumma Salli alaa Muhamadin wa â€˜alaa `Aali
Muhamadin, kamaa salleyta â€˜alaa ibraahiima wa â€˜alaa aali ibraahima innaka Hamiidun Majiid.â€
(â€œYaa Rabbi akkuma Ibraahiimiifi maatii Ibraahim irratti Rahmata buufte Muhammadiifi Maatii
Muhammad irratti Rahmata buusi; Ati faarfamaa guddaa waan taateef.) jechuudha.

Rabbitiin faarsuf Qurâ€™aana fi sunnah irraa fayyadamu dandeenya. Akka fakkeenyatti Qurâ€™aana
irraa:

U±U,,U,,U'UZU‡U•U,,UZØ§U“ Ø¥U•U,,UZU°U‡UZ Ø¥U•U,,U'UZØ§ U‡U•U^UZ U±U,,U'Ø
ÙŽÙ‰U‘Ù•Ù±Ù,,Ù‘Ù,ÙŽÙŠÙ‘Ù•Ù^Ù Ù•

Allaahu laa ilaha illa huwa-l-hayyul Qayyuum

Rabbiin malee kan dhugaan gabbaramu hin jiru. [Inni] Al-Hayyul-Qayyuum (Inni yeroo hundaa Jiraataa gonkumaa hin duunedha. Wanta hundaa kan jiraachisuu fi kan dhaabudha. Uumamtonni Isatti hajamu (Isa kadhatu), Isarratti hirkatu. Garuu Inni dureessa homattu hin hajamneedha.) Suuratu Ali-imraan 3:2

Al-Hayyul-Qayyuum maqaa gurguddaa Rabbii keessaa tokko. Maqaalee kanniin Isa kadhachuun duâ€™aayin teenya fudhatama akka argattu taasisa. Ergamaan Rabbii (SAW) akkana jedhan: â€œ **Maqaan Rabbii garmalee guddaa taâ€™e fi yommuu maqaa kanaan kadhatamu awwaatu, suuraa sadii keessa jira. Isaanis: Suuratu al-Baqara, Ali-Imraan fi Xaaha.**â€ (Ax-Xabaraani- 8:282) Suura Al-Baqara 2:255 keessatti argama. Suuratu Ali-imraan immoo aaya armaan oliiti. Suura Xaaha keessatti immoo lakkoofsa 111 keessatti argama.

2.Booyu“ karaa dhugummaa fi of gadi qabuun itti mulâ€™atu keessaa tokko, yeroo duâ€™aayi godhan booyudha. Kuni immoo hiyyummaa fi dadhabinna ofii Rabbitti himachudha. Namtichi yommuu booyun duâ€™aayi godhu carraan duâ€™aayin isaa deebii argachuu baayâ€™ee guddaadha. Garuu yommuu booyu namoonni na haa arganif jedhe yaadu hin qabu.

3. Rabbiin irraa waan gaarii eegu-Naamusa duâ€™aayi keessaa tokko namtichi duâ€™aayi godhu waan gaarii Rabbiin irraa eegu fi deebii argachuu akka dandaâ€™u abdachuudha. Rabbiin (subhaanahu wa taâ€™aala) Zakariyya (AS)akkana jechuun kaasa:

Ù‡Ù•Ù†ÙŽØ§Ù„Ù•ÙfÙŽ Ø‐ÙŽØ¹ÙŽØ§ Ø²ÙŽÙfÙŽØ±Ù•ÙŠÙ•ÙŽØ§ Ø±ÙŽØ•Ù•ÙŽÙ‡Ù•Ù¥ Ù–Ù,ÙŽØ§Ù„ÙŽ Ø±ÙŽØ•Ù•Ù‡ÙŽØ•Ù”Ù,Ù•Ù%ÙÙ•Ù†Ù,Ù•ÙŽØ•Ù•Ù†ÙfÙŽ Ø°Ù•Ø±Ù•Ù•ÙŠÙ•ÙŽØ©ÙÛ Ø•ÙŽÙŠÙ•Ù•Ø•ÙŽØ©ÙÛ ØÙÙÙ†Ù•ÙŽÙfÙŽ Ø³ÙŽÙÛÙ•ÙŠØ•Ù•Ù±Ù„Ø•Ù•Ø¹ÙŽØ§Ù“Ø;Ù•Ø

â€œBakka sanitti Zakariyyaan, â€˜Gooftaa kiyya! Ati Sima biraan ilmaan gaarii naaf kenni. Dhugumatti Ati Dhagayaa kadhaati (Kadhaan namoota hundaa ni Dhageessa).â€ jedhe. Suura Ali-Imraan 3:38

Kanaafu, Rabbiin duâ€™aayi teenya deebisu akka dandaâ€™u itti amanuun (yaqinan), wanta barbaanne Rabbiin kadhachuu qabna. Ergamaan Rabbii (SAW)akkana jedhanii jiru: â€œ**Duâ€™aayin teessan akka qeebalamu dhugaa (irgixanyaa) taâ€™uun Rabbiin kadhaa.**â€ Jaamiâ€™a at-Tirmizii <https://sunnah.com/tirmidhi/48/110> Duâ€™aayin teenya deebii akka argattu erga dhugaa taane booda wanti dagatamu hin qabne, wanta barbaannu san erga arganee booda akkamitti akka itti fayyadamnuudha. Fakkeenyaf, qabeenyaf Rabbiin yoo kadhanne, qabeenya san erga arganne booda maal ittiin goona? Sadaqaa ni kenninaa?, Yookiin badii ittiin hojjanna? Dhugumatti, Rabbiin waa hunda beeku, amala nama qabeenyaf duâ€™aayi godhe fi erga qabeenya argate booda maal akka taâ€™e haala kanaan ibsa: â€œ**Isaan irraas namoota, Yoo [Rabbit] tola isaa irraa nuuf kenne, dhugumatti silaa ni arjoomna, warroota gaggaarii irraas ni taana.**â€ [jechuun] Rabbiif waadaa seenantu jiru.

Yeroma [Rabbiin] tola Isaa irraa isaaniif kenne, doyâ€™omanii kan garagalan taâ€™anii duugda duuba deebiâ€™anâ€• Suuratu At-Tawbaa 9:75-76

Kanaafu, duâ€™ayi yommuu goonu wanta arganneen waan gaarii hojjachuuf yaadu fi erga arganne booda, wanta Rabbii waadaa galle hojii irra oolchudha. Fakkeenyaf, yoo dhibamte, dhibee kana Rabbiin akka sirraa kaasu hidda onnee jalaa kadhu. Maaliif dhiveen kuni akka sirraa kaâ€™u hawwita? Deebiin isaas, fayyaa argadhe hojiwwan gaggaari gara Rabbii nama dhiyeessu hojjachuuf. Rabbiin dhibee kee akka sirraa kaasu dandaâ€™u sirritti itti amani.

4. Gadi of qabuu fi sodaan Rabbiin kadhachuu- akka of gadi qabnuu fi sodaan Rabbiin kadhannu Rabbiin itti nu ajaja.

â€œGooftaa keessan gadi of qabuu fi dhoksaan kadhaa. Dhugumatti, Inni daangaa darbitoota hin jaallatu.â€ Suuratu Al-Aâ€™araaf 7:55

â€œDhugumatti isaan tolitti kan ariifatanii fi kajeellaa fi sodaan [guuttamanii] kan Nu kadhatan (duâ€™ayi godhan) turan. Kanneen Nu sodaatanis turanâ€ Suuratu Al-Anbiyaa 21:90

Kajeellan (abdi), gadi of qabuu fi sodaan dhuka duâ€™aayiti jechuun ni dandaâ€™ama. Gadi of qabuu jechuun dugdaan gadi jechuu osoo hin taâ€™in, qalbiin Gooftaa ishii fuunduratti cabuu fi gadi of qabuudha, oftuula fi quufinsa irraa bilisa taâ€™uun akka miskiina (hiyyeessa) homaa hin qabne ykn homaa hojjachuu hin dandeenye taâ€™anii Rabbiin kadhachuudha. Kana gochuuf qalbii tee Rabbiin fuunduratti gadi cabsi. Humna kee qofaan homaa hojjachuu akka hin dandeenyetti yaadi. Kanaafu, keessa kee irraa â€œYaa Rabbii! Ani miskiina waa hin qabne, humna kiyya qofaan homaa hojjachuu hin dandeniyedha; balaa ofirraa deebisu humna kan hin qabneedha. Yaa Rabbii kophatti na hin dhiisin, na gargaari.â€• Jedhi.

5. Rabbiin qofatti iyyachuu“ Rabbiin qofatti iyyachuun guutu tawhiida nama tokko agarsiisa. Ergamtooni Rabbii yommuu haalli ulfaata fi wal xaxaan isaan qunnamu gargaarsaf gara Rabbii fiigu turan.

Ø¥Ù•Ø°Ù' Ù†ÙŽØ§Ø¬ÙŽÙ‰Ù° Ø±ÙŽØ·Ù'ÙŽÙ‡Ù•Ù¥ Ù†Ù•Ø¬ÙŽØ§Ù“Ø;Ù<Ø®ÙŽÙ•Ù·ÙŠÙ‘Ù<ÙØ§

â€œYeroo inni Gooftaa isaa kadhaa dhoksaatin kadhate [yaadadhu].â€ Suuratu Mariyam 19:3

Ayaa laccoofsa afur jalatti eeramte keessatti Rabbiin calâ€™isaa fi dhoksaan akka Isa kadhannu itti nu ajaja. â€œGooftaa keessan gadi of qabuu fi dhoksaan kadhaa.â€ Al-Aâ€™araaf 7:55 Sagalee gadi qabanii duâ€™aayi gochuun faayda baayâ€™ee qaba. Isaan keessaa; ciminna imaana nama sanii agarsiisa, karaa iklaasa galmaan ittiin gahaniidha. Namtichi yommuu sagalee olkaase duâ€™aayi godhu na argaa fi na dhagayaa irraa qulqullaaâ€™un isatti ulfaata. Sagalee gadi qabuun Rabbiin fuunduratti gadi of qabuu fi of xiqqeessu agarsiisa. Gabrichi bulchaa isaa fuunduratti sagalee ol ni kaasaa? Sagalee yommuu gadi qabu kabaja Gooftaa isaati qabu agarsiisa jiraa jechuudha. Ammallee sagalee ofii gadi qabuun duâ€™aayi irratti akka xiyyefatanii fi yaada ofii sassaaban nama taasisa.

kitaaba wabii: Duâ€™a weapon of the believer fuula 70-86

Guduunfaa

â€¢Duâ€™aayi Rabbiin faarsu fi Ergamaa Rabbii irratti salawaata buusun jalqabuun miâ€™aa duâ€™aayi akka argatanii fi duâ€™aayin deebii akka argattu taasisa.

â€¢Rabbitin faarsuf maqaa garmalee guddaa taâ€™an (Greatest Name) keessaa Al-Hayyul Qayyuum duâ€™aayi keessatti fayyadamuun, carraa duâ€™aayin deebii argachu dabala.

â€¢Yeroo duâ€™aayi godhan dhoksaan booyanii Rabbitin kadhachuun baâ€™aa rakkoo, dhiphinnaa fi cubbuu namarraa buusa.

â€¢Akkuma ati Rabbitin irraa waan gaarii eegun duâ€™aayi gootu, balballi milkaâ€™innaa fi gammachuu siif banamaa adeema.

â€¢Yeroo duâ€™aayi godhan abdachuun, gadi of qabuu fi sodaachuun duâ€™aayin deebii akka argattu taasisa.

â€¢Dhoksaa fi sagalee gadi qabuun duâ€™aayi gochuun wanta barbaadan Rabbitti akka himatanii fi duâ€™aayi keessatti iklaasa akka qabaatan nama taasisa.

Date Created

August 20, 2017

Author

admin